

Pan-evropska naftna ruta i njen regionalni značaj, u transportnim rutama sever-jug i istok-zapad, usklađena je sa potrebama regiona jugoistočne Evrope da ispune zahteve Trećeg energetskeg paketa. PEOP je izvodljiv i ima svoje prednosti. Kompaniju za razvoj projekta PEOP osnovali su Conpet Ploiesti (Rumunija), Naftni terminal Konstanca (Rumunija), Transnafta (Srbija) i JANAF (Hrvatska).

Evropska unija i države članice duž rute naftovoda treba da razmotre inicijativu Srbije, Rumunije i Rusije da se povežu Pančevo i Pitesti, i pokrene povezivanje Konstanca sa tržištima centralne i istočne Evrope.

To bi značilo obezbeđivanje pristupa treće strane kao perspektiva za sve buduće isporuke od Konstanca ka zapadu do Hrvatske, kao i usklađivanje tehničkih standarda kako bi se osigurala kompatibilnost različitih mreža.

Pitanja razdvajanja mogu biti od ključnog značaja u ovom slučaju. Igrači EU treba da imaju aktivnu ulogu u pronalaženju pragmatičnih rešenja koja podržavaju završetak projekta. S obzirom da EU investiranje u sigurnost snabdevanja u sektoru nafte smatra strateškim, projekat bi trebao dobiti status PCI.

Veliki deo cevovoda PEOP, u dužini od 400 km već postoji u Hrvatskoj (Adria naftovod). Postoje delovi i u Rumuniji, od Konstanca do terminala Pitesti.

Rad na Studiji izvodljivosti za projekat počeo je 2013. Po završetku Studije, Gazprom namerava da objavi svoje planove u vezi sa projektom.

Pan-evropski naftovod je inicijalno osmišljen tako da bude dugačak 1.320 kilometara i da ima kapacit 40 do 60 mt godišnje. Procenjeni troškovi projekta su između 1,8 i 2,6 milijardi evra. Manji rumunsko-srpski predlog značio bi izgradnju dodatnih 324 kilometra naftovoda Pitesti - Pančevo, od čega će 280 kilometara biti u Rumuniji.

Inicijalni naftovod bi implementirao direktnu konekciju između Konstanca i Trsta. Ruske i posebno kaspijske zalihe isporučivane Rumuniji rutom preko Crnog mora, omogućavale bi izvore naftovoda koji bi snabdevao tržišta centralne i istočne Evrope, prelazeći Rumuniji, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju.

Projekat bi trebao obezbediti novu i pouzdanu rutu za isporuku nafte u kontinentalnim destinacijama severnog Balkana. U Trstu Pan-evropski naftni cevovod bi se spojio sa Transalpskim naftovodom, koji prolazi kroz Austriju i Nemačku, čim bi se obezbedilo dodatno snabdevanje za ključna tržišta zapadne Evrope. Osim toga, naftovod bi bio direktno povezan sa šest rafinerija u Rumuniji, Srbiji i Hrvatskoj duž svoje rute.

Kada je u pitanju strateški značaj, naftovod bi smanjio zavisnost zemalja kroz koje prolazi u odnosu na ruske isporuke, čime bi se povećala fleksibilnost Evrope u slučaju poremećaja snabdevanja ili prekida isporuke u okviru sistema Družba.

Inicijalno, PEOP je trebalo da poveže Konstancu i Trst, preko Srbije, Hrvatske i Slovenije. Predlog je praktično napušten, nako što su Italija, Slovenija i na kraju Hrvatska povukle svoju podršku, prvenstveno zbog problema sa finansiranjem. Brojne investicione konferencije su održane prethodnih decenija, ali ni jedna od njih nije dala vidljive rezultate. Međutim, novi koncept sa rutom Konstanca - Pančevo sada ima za cilj da poveže nacionalne sisteme za transport nafte. Iako je prvenstveno vođen interesima Gazproma za snabdevanje njegove rafinerije u Srbiji, projekat treba podržati jer bi zatvorio jednu od dve preostale praznine između sistema Adria i Konstanca, nedostajuću vezu između rumunske i srpske mreže.

Ovo je posebno važno s obzirom na odlučnost Srbije da postane članica EU i položaj zemlje sa snažnim vezama ka istoku i zapadu.

Zatvaranje linija, korak po korak, omogućiće da se Konstanca pozicionira kao alternativna naftna kapija ka Evropi, sa potencijalom da preuzme isporuke ne-ruskih dobavljača, kao što su Kazahstan, Turkmenistan i Azerbejdžan.

S druge strane koridora sever-jug, ostvaren je veći napredak u izgradnji infrastrukture. Rekonstrukcija i proširenje 20 godina starih naftovoda JANAF i Adria, koji povezuju Slovačku, Mađarsku i Hrvatsku, većim delom je završena. Transformacijom u dvosmerni sistem, Adria može da prenosi naftu od hrvatske luke Omišalj do Mađarske, Slovačke i Češke - i takođe da je transportuje južno od Družba sistema do Hrvatske.

Mađarsko-slovački deo Adria sistema uspešno je nadograđen od 3,5 mt do 6 mt godišnje; pušten je u rad u februaru 2015. nakon investicije od 70 miliona evra. Naftovod je postao punopravna alternativa za snabdevanje naftom iz Jadrana za rafinerije u Mađarskoj, Slovačkoj i delu Češke.

Pored toga, planirano je novih 80 do 150 kilometara naftovoda, kapaciteta 5 mt godišnje, za povezivanje glavnog grada Slovačke, Bratislave sa austrijskom rafinerijom Schwechat. Ovo bi se koristilo za prenos Družba nafte do rafinerije Schwechat, ali može da radi i u obrnutom režimu. BSP Bratislava - Schwechat je zajedničko ulaganje slovačkog Transpetrola i OMV-a. Projekat se suočava sa teškoćama na slovačkoj strani zbog socijalnih i ekoloških problema. Finansiranje će verovatno biti obezbeđeno s obzirom na komercijalne perspektive diversifikacije naftnih zaliha za dve glavne rafinerije (Schwechat i OMV rafinerije) i bilanse Transpetrola i OMV-a.

izvor: serbia-energy.eu